

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: A budai népszínház

(Alapításának ötvenedik évfordulóján.)

Forrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(O)

Osztályozás

Tárgy

492

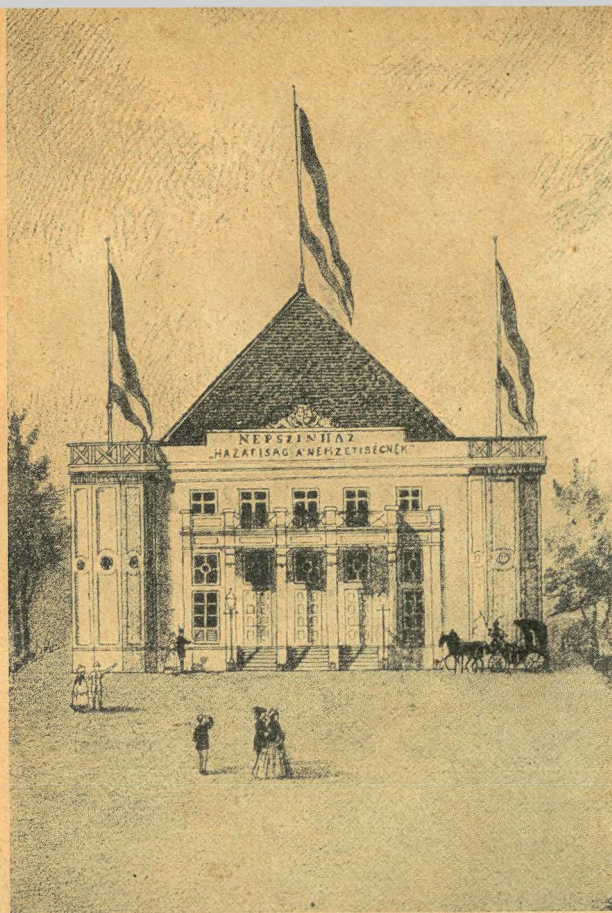
Hely

Budai Népszínház

Idő

"1861"

Személy

A régi budai népszínház

Egy ötvenesztendő könyvecske jutott sok régi
holmi között a kezembe, a „Budai népszínház első évi
emlénye 1861-ik évről“. A budai népszínházról semmit
sem tudtam s azért első pillanatra azt hittem, hogy va-
lamilyik virágzó budai színházunk első elnevezésével
van dolgom, jubileumot ülünk. Ország Sándornak, a
„Budai színházak és játékszín“ című munkájából azon-
ban szomorúan kellett megtudnom, hogy ez a színház
csak volt és nyom nélkül elveszett. Nemzeti ügyünk-
nek sok halottja van s ha mindnek emlékét meg akar-
nók ülni, minden napra esnék egy-egy emlékűnnep. Ha
most e halott emlékét föltámasztom, — születésének
ötvenedik évfordulóján, — csupán azért teszem, mert
úgy érzem, hogy nemes volt a cél s jók voltak az esz-
közök, melyekkel ez intézmény a magyar kulturát szol-
gálni kívánta, s emlékezetre méltó azon férfiak mun-
kája és áldozatkészsége, akik ez ügy érdekében buz-
gólkodtak.

Mikor 1861-ben a magyar alkotmány visszaállítá-
sának lehetősége fölmerült, mikor a törvényes állapot
megújítására kilátás volt, újult erővel törek elő mind-
azon törekvések, melyek a magyarság ügyét voltak hi-
vatva szolgálni, Buda városa jó példával járt elől s
magyar színházat kívánt adni polgárainak.

A Várban és a szinkörben német színészek ját-
szottak s Molnár György magyar szintársulata csupán
annyit tudott kieszközölni, hogy a szinkörben 20, majd
újából 20 magyar előadást tarthatott 1861. husvét má-
sodnapjától kezdve. A közönség olyan lelkesedéssel

fogadta a magyar előadásokat, hogy az igazgató ma-
gyar színház építésére határozta el magát.

A Lánchíd mellett a mai kereskedelmi minisztérium
helyén, egy régi katonai raktár állott a Lánchíd-társulat
telkén, amelyet az igazgató 1500 forint évi bérösszeg
mellett kivett a színház céljaira. A városi tanács meleg
áldozatkészséggel támogatta a vállalkozást, 2000 forin-
tot szavazott meg a színház felszerelésére s ezenfölül
évi 1000 forint hozzájárulást is biztosított.

A magyar színház ügyének előmozdítására külön
bizottság is alakult, amely 1861. június 9-én országos
gyűjtést indított meg s e gyűjtés eredménye rövid idő
alatt 37.715 forint volt. A magtár átalakítására Gerster
és Frey pesti építészek vállalkoztak s a munkálatok
már szeptember első felében elkészültek. Az első elő-
adást 1861. szeptember 14-én tartották meg ünnepélyes
programmal. A Himnusz elénekzése után Jókai Mór
alkalmi prologja került sorra, a zenét a Hunyadi László
opera nyitánya szolgáltatta s a Honvédhuszárok című
színművet mutatták be.

Buda város tanácsa rövidesen újabb áldozatot is
hozott a magyar színészet ügyében, mikor 1861. szept-
ember 28-án 87.097 forintot megvásárolta a színház
telkét a Lánchíd-társulattól. Miután ily módon a szín-
ház fönnállása végleg biztosítottak látszott, néhány
éven át háborítatlanul működött a Molnár György tár-

sulata. Eleinte kizárólag magyar történelmi drámákat
és népszínműveket adtak, később azonban már az ope-
rettek és látványosságok váltak divatosakká.

A népszínház fönnállásának első évfordulóját 1862.
szeptember 14-én nagy lelkesedéssel ünnepelték meg. A
Himnusz elénekzése után Bakody Lajos alkalmi nyitá-
nyát adták elő s „Mult, jelen és jövőben“ cím alatt
allegorikus képekben ismertették a magyar nemzet
multját. Allaga Géza „Zeneszerző“ című mag. r dal-
művet szerzett ez alkalomra s az ünnepi előadást a Rá-
kóczi-induló dallama zárta be. Másnap is ünnep volt a
színházban a Nemzeti Színház művészei vendégszere-
peltek a „Szigetvári vértanúk“ és „Nőuralom“ című
darabokban. Ez alkalommal különösen Felekiné és
Prielle Kornélia arattak babérokat.

1864-től kezdve a közönség érdeklődése hanyat-
lani kezdett, a jövedelmek megcsappantak s 1864. jú-
lius 23-ikán Molnár György igazgató csödbe jutott.
Innen kezdve három évig zárva volt a színház s 1867.
őszén túl sem jártak az előadások kielégítő eredmén-
nyel. Miután a városi tanács belátta, hogy áldozatkész-
sége nem hozza meg a kívánt eredményeket, a népszín-
ház nem teljesítheti kulturhivatását, mert nincs látó-
gatóközönsége, 1870. február 7-én elhatározták, hogy a
színház ügyét elejtik. A telket 1870. június 28-án az
északkeleti vasúttársaságnak adták el, mely a színház
helyén igazgatósági épületet emelt. Ez igazgatósági
épületbe került 1890-ben Baross Gábor minisztersége
alatt a kereskedelemügyi minisztérium.

Meg kell itt még emlékeznünk azon férfiakról, kik
a budai népszínház megteremtése érdekében buzgólkod-
tak. Először Széchenyi István gróf huszonkét eszten-
dős fiáról, Ödönről kell megemlékeznünk, ki a társa-
dalmi mozgalmat a Széchenyiek hagyományaihoz hí-
ven vezette. Ifjú lelkét bántotta, hogy a magyar fő-
városban négy német színház mellett csupán egy ma-
gyar intézet van. Széchenyi Ödön grófn kívül Buda-
város főkapitánya, Áldásy Antal volt a budai népszín-
ház leglelkesebb pártfogója, aki nem csupán kamat-
nélküli kölcsönökkel segítette elő az ügyet, hanem nagy
vagyonával állott jót a fölvett kölcsönök visszafize-
téséért.

De hasztalan volt minden áldozatkészség, a nép-